

Til medlemmerne af
Udvalget for Videnskab og Teknologi

Arbejdsforhold for deltidsansatte ved danske universiteter rammer de studerende og forringer undervisnings kvaliteten

Resumé:

Timelærernes ansættelsesforhold ved universiteterne er så ringe, at de er tvunget til hele tiden at søge efter bedre job. Derfor er der stor udskiftning af timelærere, og det rammer de studerende, samtidig med at det forringer kvaliteten af undervisningen.

- Gruppen af timelærere ved de danske universiteter omfatter **eksterne lektorer og undervisningsassistenter**.
- Timelærere er ikke dækket af nogen overenskomst, og **der følger ingen pension med ansættelsen**.
- Timelærerne må højst arbejde **500 eller 780** timer om året.
- Som timelærer har man **ikke ret til løn for møder** på universitetet.
- Man kan kun få løn for sygdom, barsel og ferie svarende til det timetal, man underviser. Resten må dækkes af **a-kasse eller kommune**.
- Timelærerne får et ansættelsesbrev eller en timeoversigt ved hver semesterstart, og som timelærer kender man derfor kun sit **timetal få måneder frem** i tiden.
- Hvis man som timelærer har undervist 780 timer på et år, kan man **ikke føre sine egne hold op til eksamen**.
- På Aarhus Universitet dækkes **44% af undervisningen** af timelærere. Men på nogle Fakulteter er det mere end **60% af undervisningen**, der dækkes af timelærere.
- I flg. tal fra Personalestyrelsen var der i 2006 ansat **14.831 undervisningsassistenter og 3.662 eksterne lektorer** på landsplan.

På baggrund af denne henvendelse søger *Timelærereforeningen ved Aarhus Universitet* hermed om foretræde for Udvalget for Videnskab og Teknologi.

Denne henvendelse vedrører:

- Cirkulære om timelønnet undervisning <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=5373>
- Cirkulære om eksterne lektorer ved universiteter <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=5382>
- Lov om tidsbegrænset ansættelse <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=29804>

Vi er en gruppe universitetsundervisere der i maj 2008 har stiftet *Timelærereforeningen ved Aarhus Universitet*. Formålet med foreningen er at gøre opmærksom på de arbejdsforhold vi som deltidsundervisere er underlagt og at afdække de konsekvenser disse forhold har for os som ansatte og for de studerende. Foreningens mål er at få disse forhold ændret til det bedre. Vi samarbejder med DVIP-KUA (deltidslærerforeningen ved Københavns Universitet), og vi er i gang med at etablere samarbejde med deltidslærerforeninger ved andre universiteter.

I ansættelsen som ekstern lektor og undervisningsassistent er der et stort problem i at der ikke følger pension med ansættelsen. Der er sribetvis af eksterne lektorer og undervisningsassistenter, der gennem et langt arbejdsliv har leveret højt kvalificeret arbejdskraft til de danske universiteter, men som nu kan se frem til en alderdom i fattigdom, fordi de kun kan få folkepension.

Desuden er der en række andre problemer:

- I cirkulæret for eksterne lektorer står der i § 4, stk. 3 at: "... der ikke udbetales vederlag i månederne juli og august." Denne bestemmelse udmøntes i praksis også for undervisningsassistenter, selv om denne ordlyd ikke står i cirkulære om timelønnet undervisning. Dette indebærer at der over hele landet hvert år i juli, august (og januar) sidder deltidsundervisere og forbereder det kommende semesters undervisning som gratis arbejdskraft, uden at få løn for det, og samtidig med at man skal søge jobs – for man er jo officielt "ledig".
- For både eksterne lektorer og undervisningsassistenter gælder det, at arbejdstiden ikke må overstige 780 timer årligt. (Cirkulære for eksterne lektorer §3, stk 5, cirkulære for timelønnet undervisning

punkt 12). Dette betyder at vi i perioder er nødt til at modtage supplerende dagpenge. Mange af os har børn, og det er meget problematisk at vores privatøkonomi skal belastes af denne bestemmelse. Især nu, hvor perioden for supplerende dagpenge er beskåret fra tidligere 52 uger til nu 30 uger.

Bestemmelsen betyder desuden, at man som underviser ofte ikke kan føre sine studerende op til eksamen, fordi man dermed ville overskride de 780 timer (man "rammer timeloftet"). Dette går altså både ud over os ansatte og over de studerende. Det går også ud over arbejdskraftens fleksibilitet i samfundet, at en del af os er bundet til disse deltidsstillinger. Der er mange undervisningsassistenter, der er ansat ved flere universiteter for at få timer nok. Det betyder at en stor del af deres liv går med at rejse rundt fra sted til sted, i stedet for at kunne koncentrere kræfterne om ét sted. Ifølge reglen om at man skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet skal vi arbejde på fuld tid. Men i flg. cirkulære for timelønnede og cirkulære for eksterne lektorer må vi ikke arbejde på fuld tid – for vi må kun arbejde op til 780 timer om året. Det er ulogisk, og der er ingen rimelig begrundelse for dette paradoks.

- "For den tid, der deltages i møder i kollegiale organer ydes der ikke særskilt betaling." (Cirkulære for timelønnet undervisning, punkt 9). Denne bestemmelse betyder, at vi deltidsundervisere er nødt til at arbejde gratis, når vi holder møder med hinanden for at planlægge undervisning. Det betyder også at vi kun deltager i ganske få møder og derfor ikke har det samme arbejdsmæssige netværk som de fastansatte. Vi kan derfor ikke deltage i fagudvikling, selv om det er os, der til daglig varetager fagene og ved, hvordan arbejdet med fagene foregår i praksis. Arbejdet med at udvikle fagene og omorganisere studieordningerne varetages altså ofte af folk, der ikke selv har med undervisningen at gøre.
- Forberedelsestiden til undervisning er for undervisningsassistenter 90 minutter pr. læst lektion (Cirkulære for timelønnet undervisning punkt 3), og for eksterne lektorer 2½ time pr. læst lektion (Cirkulære for eksterne lektorer §3, stk. 2). Når man underviser på universitetsniveau, er denne forberedelsestid slet ikke nok. Dertil kommer at man på mange universiteter forlanger at undervisningsassistenter i praksis skal varetage lange, læsetunge forløb på samme niveau som de fastansatte, selv om undervisningsassistenter aldrig har fået løn for at forske i det pågældende område. Det betyder at det antal timer der reelt går til forberedelse langt overstiger det antal timer, man får løn for. Den reelle timeløn er derfor væsentlig lavere, end der står på lønsedlen. Det er en billig og ussel måde for staten at drive forskningsbaseret undervisning på.
- Som deltidsunderviser ved et universitet ved man kun et semester frem i tiden hvor mange timers arbejde man har, og det er en stor belastning at skulle basere en families økonomi på den usikkerhed det giver. I begge cirkulærer står der at der ydes løn under barsel. Men den løn der er tale om, er jo kun den deltidsløn, man ville få, hvis man arbejdede. Så gravide bliver alligevel nødt til at have barseldagpenge fra a-kassen, og i praksis betyder det at man som gravid deltidsunderviser reelt ikke får et beløb der ligner en løn under sin barsel. De fleste får udelukkende barseldagpenge fra deres a-kasse, fordi det ikke kan betale sig at få nogen af universitetet, da beløbet er så lille.
- Vi deltidsundervisere dækker en stor del af den undervisning, de studerende i dag får ved de danske universiteter. Timelærerforeningens undersøgelser viser, at den andel af undervisningen, som deltidsansatte leverer, ofte overstiger den andel, de fastansatte leverer. Vi har kigget på de officielle 2006-tal fra Aarhus Universitet (nyeste tal) vedrørende årsværk på universitetet. Generelt varetages 56% af undervisningen af fastansatte og 44% af deltidsansatte. Men der er forskel på fakulteterne. På Det Samfundsvidenskabelige Fakultet varetages kun 38% af undervisningen af fastansatte, mens hele 62% af undervisningen varetages af deltidsansatte. På Handelshøjskolen Aarhus Universitet (2007-tal) varetages kun 36% af undervisningen af fastansatte, mens hele 64% af undervisningen varetages af deltidsansatte.

Tallene er beregnet ud fra, at fastansatte (VIP'er) har en forberedelsesnorm, der hedder 3,5. Det vil sige, at hver lektion konfrontationsundervisning ganges med 3,5 time. De fleste fastansatte underviser kun ca. 40% af deres samlede tid. Resten af tiden går med forskning, og en mindre del med administration. Deltidsansatte undervisningsassistenter (D-VIP'er) har en forberedelsesnorm der hedder 2,5. Det vil sige, at til et D-VIP-årsværk kan der indregnes langt flere konfrontationstimer end til et VIP-årsværk. Der er desuden tilknyttet mere end 2 personer til hvert D-VIP-årsværk, da vi kun må arbejde 780 timer om året og dermed ikke hver især varetager et fuldt årsværk.

Vi er klar over at beregningen i procenter vil se en lille smule anderledes ud, hvis de deltidsansatte får ektern lektor-takst, hvor forberedelsesnormen er på 3,5. Men dem er der ikke ret mange af.

I flg. tal fra Personalestyrelsen var der i 2006 ansat 14.831 undervisningsassistenter og 3.662 eksterne lektorer på landsplan.

Og ikke desto mindre giver vores beregning et godt billede af hvordan virkeligheden er på de danske universiteter: Halvdelen af undervisningen eller mere varetages af løstansatte deltidslærere, der ikke får pension, løn under sygdom eller løn for møder – som man ikke vil betale for at planlægge undervisningen op til semesterstart, og som må leve med stor usikkerhed i ansættelsen.

Vi tror ikke det kan være lovligt at Staten har højt kvalificeret arbejdskraft som os ansat på de ovenfor skitserede vilkår, uden overenskomstmæssige forhold, og uden pension. Ifølge Lov om tidsbegrænset ansættelse (§4) må tidsbegrænsede ansatte ikke ansættes på vilkår der er mindre gunstige, end de er for fastansatte. Der er et udtalt misforhold mellem denne lov og de bestemmelser, der figurerer i de to omtalte cirkulærer.

I maj 2007 oprettede man en ny stillingskategori: videnskabelig assistent. Formålet med stillingen som videnskabelig assistent er at opkvalificere den ansatte til at skrive et ph.d.-projekt. I praksis bliver denne stilling nu brugt til at ansætte folk på deltid med udsigt til at man fyres efter tre år. Nogle steder bliver den alene brugt til at ansætte færdige ph.d.-studerende, indtil de kan få et adjunktur, samtidig med at man har et stort hold undervisningsassistenter ansat.

Vi foreslår følgende ændringer:

1. Stillingsformerne undervisningsassistent og ekstern lektor afskaffes.
2. Stillingsformerne studieadjunkt og studielektor anvendes til de undervisningsopgaver der i øjeblikket varetages af undervisningsassistenter og eksterne lektorer. Det indskrives i stillingsstrukturen at der åbnes mulighed for at studieadjunkten/studielektoren kan få mulighed for at drive forskning efter nærmere lokale aftaler. Det indskrives i stillingsstrukturen at timetallet for ansættelsen kan aftales lokalt.
3. Det indskrives i stillingsstrukturen, at ansættelsen som videnskabelig assistent alene må anvendes til sit oprindelige formål: At ansatte gennem undervisning og forberedelse af ph.d.-projekt/artikelskrivning opkvalificeres til at søge en ph.d.

Vi er klar over at man ønsker at undervisningen skal være forskningsbaseret. Med de ændringsforslag vi her stiller gives der mulighed for at de ansatte får ordnede forhold, samtidig med at der gennem lokale aftaler åbnes mulighed for at de ansatte hurtigt kan tilknyttes forskningen gennem at praktisere artikelskrivning og evt. deltage i tidsbegrænsede forskningsprojekter alene eller i forskergrupper.

Undervisningen bliver ikke mere forskningsbaseret af, at det er deltidsansatte der varetager størstedelen af undervisningen, tværtimod. Med de ændringer, vi foreslår, vil kvaliteten af undervisningen kunne forbedres væsentligt, samtidig med at der lægges op til at man på længere sigt kan arbejde hen imod mere undervisning fra forskerne. Vi vil dog samtidig påpege, at der en lang række fag, hvor det ikke giver mening at kræve en forskningsmæssig baggrund af underviseren. Det gælder fx en række praksisfag inden for musikvidenskab, æstetiske fag, basisgrammatik på sproguddannelserne, samfundsvidenskabelig metode og en række andre færdighedsfag, der har som hovedformål at give de studerende en række konkrete kompetencer og/eller indføre dem i akademisk tænkning og metode.

Vi håber at man i Udvalget for Videnskab og Teknologi vil tage de skitserede problemer op til overvejelse med henblik på at få forholdene ændret som vi foreslår. Det er vigtigt, at der gøres noget nu, både for os ansattes skyld og ikke mindst for de studerendes.

En afskaffelse af deltidslærerstillingerne vil give større kontinuitet i undervisningen og langt bedre grundlag for en fagudvikling varetaget af de personer, der også i det daglige står med undervisningsopgaverne.

For yderligere oplysninger, er I velkomne til at henvende jer til

- Iben Sønderup, cand.mag. i spansk og dansk, formand for Timelærerforeningen ved Aarhus Universitet, e-mail: isoenderup@yahoo.dk tlf. 20 48 05 16, Adresse: Havevej 9, 8870 Langå
- Chresteria Neutzsky-Wulff, cand.mag. i klassisk filologi, næstformand for Timelærerforeningen ved Aarhus Universitet, e-mail: chresteria@chresteria.dk tlf. 22 30 99 30

På vegne af Timelærerforeningen ved Aarhus Universitet, *Iben Sønderup & Chresteria Neutzsky-Wulff*